

Abraham, la seva esposa i els seus esclaus foren nòmades, segons el mite explicat en el Gènesi. Ell és considerat el pare del judaisme, el cristianisme i l'islamisme.

D'Abraham al conflicte etern

Guerres, violència, invasions, saquejos, atemptats... marquen la relació entre les tres grans religions monoteistes: cristianisme, judaisme i islamisme. Malgrat compartir el mateix origen, la mítica figura d'Abraham, la convivència ha resultat ser molt difícil. Per no dir impossible. Perquè cadascuna pretén ser la fe *verdad*era.

El mite d'Abraham. Seguint el que diu el mite del Gènesi, a l'Antic Testament cristià i al Pentateuc jueu, es pot establir l'*arbre genealògic* d'Abraham. La primera parella humana que creà Déu es deien Adam i Eva, que vivien al Jardí de l'Edèn, on tenien prohibit

El mite d'Abraham és el pare de tres grans religions monoteistes que, a pesar de tenir el mateix origen, s'han enfrontat en una aferrissada lluita permanent.

tocar l'arbre de la Ciència del Bé i del Mal. Però, com que Satanàs, disfressat de serp temptà la dona, i ella va caure en la temptació, Déu els n'expulsà. A partir d'aleshores s'hagueren de posar a fer feina, si volien menjar. Es dedicaren a l'agricultura i la ramaderia. Tingueren molts de fills. Els tres primers foren Caïn, Abel i Set, seguits de dues filles, Azura i Avan, i un nombre indeterminat

d'altres nins i nines el nom dels quals no és present a les Escriptures. Deixant a banda certes desavinences familiars, especialment famoses entre els dos fills grans, tots es dedicaren a procrear, i en resultà una nombrosa descendència que portava vida molt dissoluta. I això enfadà Déu, que els condemnà a patir el diluvi universal, amb l'objectiu de matar-los a tots excepte a vuit. Contac-

tà, abans de la borrasca, amb Noè, un dels elegits, descendent de Set, al qual ordenà construir una barca bastant gran, que s'anomenà arca, a la qual s'encabiren ell, la seva esposa, el seus tres fills –Sem, Cam i Jafet– i les dones respectives –en total, els vuit elegits per a la supervivència humana–, a més d'una parella de cada espècie d'animals de la terra. Així ho va fer i tots se salvaren. Un pic retirades les aigües, es dedicaren intensament a repoblar la terra. Un dels fills que tingué Sem va ser Terha, pare d'Abraham, el qual, per tant, fou rebesnét de Noè.

Déu s'aparegué anys després al ja adult Abraham i li ordenà partir amb la seva esposa Sara des de la zona on havia nascut –el que avui és Iraq– cap a les terres de Canaan, les quals serien seves i dels seus descendents, segons li va prometre. Passaren els anys i després de diverses vicissituds amb el Creador i de viatges per aquí i per allà –no debades era nòmada– Abraham s'anà fent vell sense tenir descendència. Desesperat per tenir-ne, embarassà una de les seves esclaves, una tal Agar. Així va néixer Ismael. Però no va ser gust de Déu que tingués l'hereu d'una esclava. Així que va intervenir perquè Abraham, que tenia ja 100 anys, pogués prenyar Sara, de 90. Del miracle nasqué el fill desitjat, Isaac. La situació familiar era complicada: l'amant i l'esposa i els dos fills tot junts. Així que Abraham abandonà Agar i el seu fill enmig del desert. On visqueren i on Ismael tingué tanta descendència que, amb els anys, se'n creà un tot poble: l'israelita. O àrab. Al mateix temps, Isaac va tenir un hereu, Jacob, que a la vegada va fer engendrar a la seva dona dotze fills. Cada un dels quals formà una tribu sencera que, amb el temps, crearen un altre gran poble, que prengué el nom –els jueus– d'on vivien, Judea.

El cristianisme i la ruptura amb el judaisme. Entre el segle I aC i l'I els jueus estaven dividits en moltes sectes. Una d'elles adoptà un predicador, que posteriorment fou anomenat Jesús de Natzaret, nascut a Betlem –Judea–, com el messià que a les Escripures més antigues es profetitzava que arribaria a la terra enviat per Déu per redimir els pecats dels humans. Com que en grec a un messià se l'anomena *christós*, els

EFE

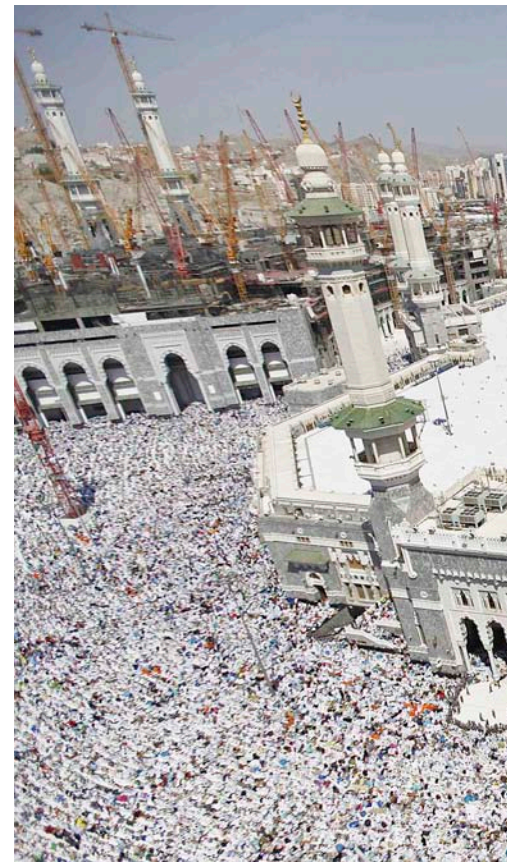
seus seguidors prengueren el nom de cristians i els seus ritus i creences passaren a anomenar-se cristianisme.

Tot d'una sorgí una disputa teològica sobre quin dels dos pobles, el jueu o el cristià, era l'elegit per Déu. Els hebreus donaren per bo que la paraula d'Abraham els investia d'aquesta condició en exclusiva. Ara bé, els predicadors cristians del segle I, Joan Baptista i Pau, s'hi oposaren i sancionaren que els destinataris de la salvació proclamada per Déu no eren un poble concret en un territori determinat sinó el format per tots aquells que seguissin les Escripures i, per tant, la fe que Ell inspirà.

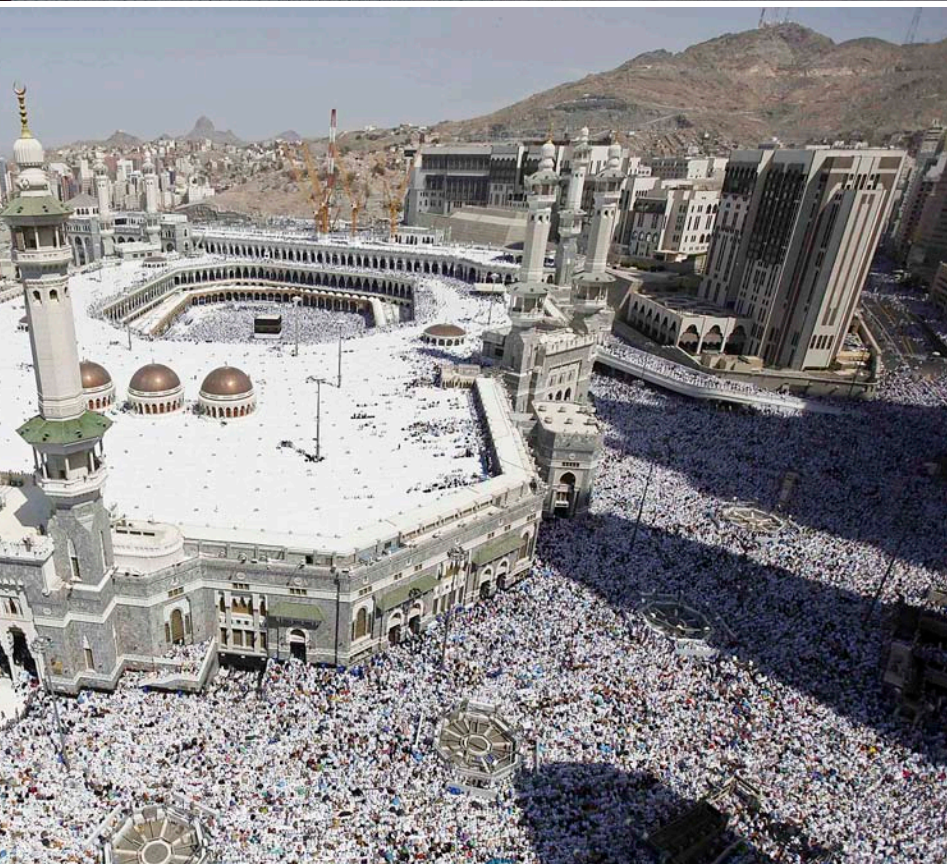
Aquesta divisió inicial s'eixamplà amb pràctiques rituals que havien compartit inicialment –com la circumcisió o la prohibició de menjar certs aliments– i que al llarg de la primera centúria els cristians rebutjaren de seguir.

Les diferències serien ja irrecuperables a partir d'un fet ocorregut en el segle II: la destrucció del Temple de Jerusalem o de Salomó, el lloc més sagrat del regne de Judà. Allà on suposadament s'estotjaven l'arca de l'aliança i el canelobre de set braços, entre d'altres objectes sagrats que Jahvè hauria llegat a través d'Abraham i Moisès al poble jueu. El temple ja havia estat destrossat al segle VI aC, i sobre les seves ruïnes i intents de reconstrucció posteriors, el rei jueu i alhora súbdit de Roma Herodes ordenà refer-lo, a la primera centúria. La nova construcció, molt solemne i majestuosa, adquirí immediatament caràcter sagrat i, a més,

Les tres grans religions monoteistes que tenen l'origen en Abraham, tenen com a seus el Vaticà –cristianisme–, Jerusalem i el mur de les Lamentacions –judaisme– i la Meca –islamisme.

per a molts jueus esdevingué un potent símbol polític. El de la resistència contra l'Imperi romà que ocupava els territoris de Judea, Galilea, Perea i Samaria –actualment Palestina i Israel, aproximadament–. Quan l'any 66 el

poble sotmès inicià una revolta armada contra els opressors, fou esclafat per les legions imperials, les quals destruïren el sagrat temple l'any 70, del qual només quedà dret un mur. El que avui dia és anomenat de les lamentacions.

Durant les següents set dècades sovintejaren nous intents de rebel·lió, i tots acabaren com el primer. L'últim, el 135, va merèixer represàlies tan brutals com que la sagrada ciutat dels hebreus, Jerusalem, fou totalment destruïda per

ordre de l'emperador Adrià. No va ser l'única. L'ordre era matar el màxim nombre possible dels rebels, destruir les cases i localitats on vivien, prohibir la seva religió i tot el que els identificués, fins i tot canviaren el nom de la província, Judea, per Palestina. Els supervivents foren obligats a deixar els llocs de residència i anar-se'n lluny. On fos. Qualsevol que fos identificat com a jueu podia ser sospitós de rebel i eventualment executat. Tot i que alguns hi romangueren, la majoria marxà. Aquest és l'origen, segons la tradició jueva, de la diàspora, és a dir, la disgregació per terres llunyanes en ser expulsats de Judea.

Quan l'any 380 l'emperador romà Teodosi convertí el cristianisme en religió oficial, no rectificà la barbaritat feta pel seu antecessor dos segles i mig abans. Els jueus mesclaren aleshores el cristianisme amb el record de la barbàrie romana i la pena per haver perdut Eretz Israel, la terra d'Israel, el regne de David i la Terra Promesa a Abraham.

Ruptura entre islamisme i judeo-cristianisme. Abraham és considerat pels musulmans el pare espiritual de Mahoma. Nascut a la Meca el 569 o 570 i mort el 632 a Medina, Abu I-Qüsim Muhammad ibn 'Abd Allàh al-Haïasimí al-Quaraysí, conegut com Muhammad

Jerusalem, la ciutat santa sagnant

La ciutat de Jerusalem és sagrada per a les tres grans religions monoteistes. El cristianisme suposa que allà es troben alguns dels llocs on passà Jesús els darrers dies de la seva vida: el cenacle,

on sopà per darrer cop; la basílica de l'Agonia, a l'hort de Getsemaní, on resà just abans de ser detingut; església de Dominus Flevit, on plorà mirant la ciutat; la del Pare Nostre, on ensenyà

aquesta oració als seus deixebles; la de Sant Pere de Gallicantu, on va ser jutjat; el Lithóstratos, o paviment restant de l'antiga fortalesa romana Antònia on va ser coronat amb espines i sotmès a ultratges; la Via Dolorosa, el camí per on passà cap a l'execució a la creu; la basílica del Sant Sepulcre, on es diposità el cos mort; i l'edicle de l'Ascensió, des d'on pujà al cel després de ressuscitar.

Per a l'islam, la ciutat és sagrada perquè hi ha la cúpula de la roca, un santuari que data del segle VII, on Mahoma viatjà cap a Déu i després tornà per expandir el seu ensenyament; és on hi ha la mesquita d'Al-Aqsa, lloc de culte essencial per als fidels; i l'esplanada de les Mesquites –que alberga els dos monuments anteriors– que és el tercer lloc sagrat de l'islam després de la Meca i Medina.

Per al judaisme és sagrada perquè

o Mahoma, va ser el creador de l'islam. Segons la tradició musulmana, és “el segell dels profetes”, és a dir, l'últim, el que tanca la llista dels missatgers enviats per Déu a la terra, rere d'Ibrahim –Abraham–, Musa –Moisés– i Isa –Jesús.

L'èxit de la nova religió propugnada per Mahoma va ser fulgurant. Es va estendre ràpidament des d'Aràbia cap a les terres de Palestina. L'Islam considerà tant el judaisme com el cristianisme desviacions de les ensenyances dels profetes. Per als musulmans, les dues altres religions monoteistes estaven equivocades radicalment. Per tant, ells tenien la verdadera fe.

Els descendents dels jueus que havien quedat a l'antiga Judea, després de l'any 135, veren els seguidors de Mahoma com una amenaça a la seva religió. I els cristians, per la seva part, el mateix pensaren quan assistiren horroritzats, el 711, quan no feia ni tan sols un segle de la mort del profeta Mahoma, a les victòries de les forces armades del califat omeia que entraren aquell any a la Península Ibèrica, per l'estret de Gibraltar, i en només una dècada esvaïren el

cristià regne visigot i entraren a través del Pirineus en terres franques amb la consegüent amenaça per a Roma.

Tant els islamistes com els jueus així com els cristians consideraven la respectiva religió com “l'única i verdadera”. Per tant, les altres no ho podien ser. Eren, de fet, enemigues. Les armes s'havien unit a les pregàries.

El conflicte a tres bandes estava servit.

L'Edat Mitjana. Quan va ser destituït l'últim emperador de Roma, l'any 476, gairebé ningú se'n va assabentar. Perquè feia segles que el poder central s'havia anat esvainent a poc a poc, i s'havia anat substituint progressivament per nous regnes i comunitats fruit de la mescla de tribus germàniques invasores amb antics pobladors de cada zona. Amb el resultat de la romanització dels nous i, des de feia un segle almenys, també la cristianització de tots. Així van anar forjant-se lentament el concepte de cristiandat, que corresponia territorialment a la major part d'Europa. Quan Carlemany es féu coronar l'any 800 com a emperador a Roma, el seu imperi,

el carolingi, dotà el concepte religiós de cristiandat d'una gran força política, amb l'aspiració de ser el successor del poder cristià de l'Imperi romà desaparegut. Naixia la cristiandat.

A la mort de Carlemany, els seus hereus crearen el Sacre Imperi Romano-Germànic i el Regne Franc o de França, els dos Estats més poderosos d'Europa, els quals mantingueren la creu com a segell identificador. Cal entendre que aleshores no existia el concepte nacional –una invenció contemporània– i que les persones no tenien cap altra identificació grupal que la fe i la monarquia. Eren súbdits d'un rei i fidels a la creu cristiana. Aquells que no fossin les dues coses alhora, no eren membres de la comunitat encara que residissin en el mateix territori. Els jueus, per exemple.

En aquella cristiandat medieval els hebreus començaren a ser anatematitzats ben prest. Les paraules suposadament dites en el segle I per un anònim seguidor de l'apòstol Pau, “són el poble que matà Jesús”, van ser assumides per l'església cristiana com a veritat inqüestionable. Igual que ho acceptaren les autoritats polítiques. L'una i les

allà hi ha les darreres restes del temple de Salomó, el mur de les lamentacions; i, sobretot, perquè és la capital sentimental i religiosa des del temps del rei David. D'alguna manera, és el cor de les seves creences, el centre de tota la seva espiritualitat. És el lloc més gloriós. Cap on han de mirar tots els fidels que no hi resideixin quan oren a Jahvè.

Malgrat el caràcter sagrat per a tots, cristians, musulmans i islamistes no han tingut cap problema a convertir la ciutat en un escenari d'horror i violència sanguinària en diverses ocasions durant més de dos mil anys. Entre els fets més brutals que l'han tinguda per escenari i/o objectiu tenim la invasió croada de 1099, quan els cristians massacren tots els habitants –homes i dones, vells i nins– fossin musulmans –la immensa majoria– o jueus. Des d'aquell moment la ciutat santa ha estat sempre en el rerefons dels enfrontaments entre les tres religions.

altres començaren a impulsar mesures de discriminació contra el poble maleït. Sobretot la de no poder exercir els oficis “propis” dels cristians, que eren quasi tots. Només els en deixaven alguns de tipus comercial i el cobrament d'impostos. En teoria, així se'ls mantindria en la pobresa i submissió absolutes per sempre. Però resultà que una i altra activitats, amb el temps, acabaren sent molt rendibles, cosa que aixecà gelosies i odís. Sobretot per la recaptació d'impostos, que la feien en nom de –i per als– senyors cristians, naturalment. Però el qui pagava, a qui veia era als recaptadors, els jueus, i més ràbia els tenien. Com que, a més, entre el cobrament d'impostos i el comerç pogueren amassar riquesa suficient perquè alguns es dediquessin als préstecs de diners, el dibuix de l'antijudaisme a la cristiandat començava a estar ben perfilat.

Entre que se'ls acusava de ser els assassins de Crist, que aixecaven enveges, que s'havien convertit en prestamistes, i per tant susceptibles de ser considerats usurers –pecat anivellat a la flastomia en el cristianisme, que podia suposar la pena de vida–, ja durant el segle IX foren objecte de massacres, confiscacions de bens i persecucions. A la mateixa centúria se'ls començà a donar, a més, una identitat jurídica diferenciada de la resta, com a propietat dels reis –no dels senyors feudals–, i això facilità la posterior agrupació –encara voluntària– en barris *ad hoc*. La passa següent la feren les autoritats religioses i polítiques de Praga el 1096 quan obligaren tots els jueus de la ciutat a residir en un barri envoltat per un alt mur. Era l'inici del que a les terres catalanes serà conegut com els calls, *ghetto* en italià.

La discriminació dels jueus a la cristiandat i la por d'aquesta a l'expansió islàmica ja quasi retratava del tot el conflicte tripartit. Faltaven les croades per donar-li els darrers retocs.

Les croades. El concepte de terra promesa per Abraham al poble jueu evolucionà en el cristianisme cap al de Terra Santa, els territoris on suposadament va viure Jesús. Especialment Jerusalem, on morí. Amb la ràpida ocupació de tot Orient Pròxim per part de l'islam, els successius papes de Roma entre els segles VIII i X anaren teoritzant sobre la necessitat imperiosa de “recuperar”

els “llocs sants” per “alliberar-los” de “l'infidel”. Però no fou fins just començar l'XI quan el cap cristià en tingué l'oportunitat. En el concili de Clarmont, celebrat el novembre de 1095, Urbà II concretà la tesi que els seu antecessors havien anat forjant durant segles: calia armar un gran exèrcit que portés la creu –d'aquí el nom de croades– a Jerusalem, i arrabassés tota la “Terra Santa” de les mans mahometanes. Els bisbes i els nobles presents –era un concili mixt: d'eclesiàstics i seglars– tot d'una expressaren el seu entusiasme. Estengueren per tota la cristiandat la idea i així es preparà la primera croada que s'inicià l'estiu de 1096.

Les croades, com és prou conegut, enfrontaren violentament la creu amb la mitja lluna durant més de dos segles en aquelles terres de la conca mediterrània oriental. Però no foren només això. Alhora també van ser instrument per exacerbar l'animadversió cristiana contra els hebreus. El motiu o l'excusa fou que, així com la primera expedició militar de la creu anava conquerint terres sarraines, es trobava amb moltes comunitats hebrees que vivien en localitats musulmanes. Prova fefant, a ulls dels croats, de l'essencial perfídia que unia els infidels musulmans i els hebreus. En mataren milers i milers, sense distingir entre uns i altres. En ser conegut el descobriment a la cristiandat, la posició de les congregacions hebraïques es debilità moltíssim més. Si dolent havia estat el passat d'enchà del 135, pitjor seria l'avenir.

A partir d'aquell moment l'Església de Roma va fer córrer rumors de tota mena arreu d'Europa contra els hebreus: que apunyalaven l'hòstia consagrada, que mataven nounats cristians... Cada púlpit esdevenia un constant focus d'odi cap als fills de Judà. La massa de fidels ignorants s'ho creia tot. El resultat: s'intensificaren com mai les matances –quasi sempre coincidents amb èpoques d'escassetesa per als cristians més pobres–, l'obligació de viure a barris tancats, les conversions forçades i la repressió en general. Els jueus esdevingueren l'objectiu de les rebelions populars cristianes que, així, no es dirigien contra els interessos dels senyors i dels eclesiàstics. A més, sovint els creditors dels hebreus s'estalviaven d'aquesta manera tornar els cabals que els havien deixat. Entre els segles XI i

La disputada Terra Santa

Les terres d'Israel i l'antiga província romana de Palestina són l'escenari de violència sens fi des de fa mil·lennis.

XII l'animadversió cap a les comunitats hebrees no féu més que créixer a Europa. Fins que començaren a ordenar-se les expulsions massives, normalment amb confiscacions de la majoria dels béns, de ciutats, comtats i/o regnes. Se'n produïren unes vuitanta entre els segles XII i XVII. Les més importants foren les de França el 1182 –i quatre més en el mateix regne durant el segle XIV–, Anglaterra el 1290, Àustria el 1421, Castella i Aragó el 1492, Portugal el 1496, Navarra el 1498, Nàpols el 1541, Estats Pontificis el 1569...

Època moderna. Amb la fi de les croades, el 1276, amb la caiguda de l'últim enclavament de la creu a "Terra Santa" a les mans dels islamistes, la guerra entre cristians i la mitja lluna no parà. La pressió militar musulmana contra el cristià imperi de Bizanci va anar guanyant lentament i progressivament terreny fins que el 1453 la capital, Constantinoble, va caure sota l'islam, cosa que posà fi a mil anys de l'Imperi Romà d'Orient. A l'altra banda del Mediterrani, els reis anomenats catòlics, els de Castella i Aragó, anorraven el 1492 l'últim reducte de la mitja lluna a la Península. Però ni amb els dos èxits antagònics acabà la guerra.

Des d'aquell moment fins a les acaballes del XVIII els enfrontaments entre la creu i els mahometans foren constants, tenint com escenari l'antic Mare Nostrum romà i, per terra, Europa oriental. L'Imperi turc otomà i els poders cristians europeus –com Espanya i el Sacre Imperi Romano-Germànic, entre d'altres– s'enfrontaren en guerres obertes intermitents i, més sovint, dissimulant les hostilitats rere d'actes de pirateria d'uns contra els altres.

La mitja lluna arribà a posar setge a Viena el 1529. Va ser el moment de màxim esplendor de l'Imperi otomà. A partir de llavors, la creixent major potència de foc dels exèrcits europeus anà fent recular lentament l'islam cap a orient.

Tampoc no s'aturà en aquells segles la persecució dels jueus a la cristiandat. Allà d'on no havien estat anteriorment expulsats, a l'Europa central i oriental, foren objecte de limitacions legals, persecucions, confiscacions de béns, assassinats massius i, sovint també, expulsions. Respecte a això, són famoses, al

llarg del XVIII, les mesures imposades per Frederic el Gran de Prússia, Maria Teresa I d'Àustria, Josep II d'Habsburg i Caterina II de Rússia, entre d'altres caps regnants, contra les respectives comunitats hebrees. Ni tan sols la Il·lustració es va veure lliure de l'antijudaisme. Voltaire era un dels grans pensadors que animava els prejudicis contra els jueus a França, per exemple.

A finals de la divuitena centúria, en fi, la creu s'estava imposant a la mitja lluna i esclafava pertot arreu els seguidors de la Torà.

El XIX: antisemitisme i sionisme.

El poder militar i polític de l'islam declinà durant tota l'època moderna davant dels progressivament més forts regnes cristians europeus. Però fou a principis del XIX quan es va fer evident

que la potència musulmana de referència, el Gran Turc, ja havia perdut l'antiga grandesa. La rebel·lió de l'Europa oriental contra els antics amos otomans es resolgué amb guerres perdudes per la mitja lluna a Grècia, el 1823, i Sèrbia, Valàquia i Moldàvia, el 1829. Aquests països s'independitzaren dels otomans i fins i tot Egipte s'alliberà del jou turc. La decadència dels països islàmics era un fet i el creixent imperialisme europeu, especialment britànic a la zona d'Orient Pròxim i Mitjà, els feia caure sota els seus interessos, fos directament o indirecta.

Durant el XIX, a més, va créixer molt l'animadversió entre sarraïns i jueus a totes les zones de l'antiga província romana de Palestina. Els testimonis de viatgers europeus per Palestina i Pèrsia durant aquell segle parlen d'abusos

La violència a Terra Santa és el “pa nostre de cada dia” entre els atacs terroristes palestins a Israel i la resposta violenta de l'Estat jueu contra els enclavaments palestins.

contra els hebreus. Segons l'historiador britànic Martin Gilbert, especialitzat en temes relacionats amb el poble hebreu, va ser en aquesta centúria quan l'antijudaisme s'intensificà més al món islàmic.

A Europa, contes infantils com els dels germans Grimm, publicats a partir de 1812, ja presentaven els jueus com perverses persones de les quals calia protegir-se. Assajos com els de Richard Wagner, *Das Judentum in der Musik* –“El judaisme en la música”– parlaven de la mala influència hebrea en la cultura en general i en aquesta disciplina artística en particular. Novel·les com *Coningsby*, publicada el 1844, del britànic Benjamin Disraeli –d'ascendència jueva, curiosament–, el qual arribà a primer ministre del Regne Unit, fabulaven

sobre una idea que s'anava estenent progressivament i que es donava per ben certa i real: la de l'existència d'una mena de govern jueu “mundial a l'ombra” que impulsava el control de les finances i dirigia els incipients moviments obrers amb la intenció de derrocar els bons Governos cristians basats en l'ordre burgès.

A molt països europeus –sobretot a Alemanya, Àustria, França, Polònia, Rússia..., però també a d'altres com Espanya, els Països Catalans, Itàlia...– l'odi als jueus va anar qualant entre les elits culturals, econòmiques i polítiques. El famós cas d'Alfred Dreyfus –un capità jueu de l'exèrcit francès, condemnat per espionatge– deixà clar el 1898 que a la suposadament moderna, oberta i tolerant França l'antijudaisme era quelcom molt generalitzat entre les estructures de l'Estat, de l'església catòlica i també entre el poble. I per posar un exemple nostrat, a la Seu de Mallorca, entre 1895 i 1898, un capellà, un tal pare Solà, feia enceses proclames cada diumenge contra “el judaisme enemic del catolicisme” que impulsava “una conxorxa” contra els valors tradicionals amb l'objectiu d'imposar “el maçonisme, el liberalisme” i d'altres *perversions*.

Aquest pensament no era res aïllat. Així s'expressaven obertament des de capellans com el citat, bisbes, autoritats polítiques de tot signe... A cada país més o menys passava igual. Els jueus feia dinou segles que eren perseguits cruelment. Però l'ambient d'opressió que s'anà creant a Europa el segle XIX mai no s'havia produït abans. Era l'anunci d'allò que vindria unes poques dècades després.

La resposta a l'asfixiant atmosfera antijueva va venir a través de la iniciativa d'un periodista austro-hongarès d'origen hebreu anomenat Theodor Herzl, que el 1895 fundà el moviment laic anomenat sionisme, que pren el nom de Sió, un turó a prop de Jerusalem i on el rei David construí una fortalesa. Era el naixement del nacionalisme polític jueu. Segons Herzl, els hebreus, més enllà d'una religió, formaven una nació i, per tant, tenien dret a disposar d'un territori. El seu. Eretz Israel. La terra d'Israel. Allà d'on foren expulsats l'any 135 els avantpassats de tots els que vivien a la diàspora per tot el món.

Al cap de dos anys de llançar la seva iniciativa, Herzl organitzà i presidí el Primer Congrés Sionista, celebrat a Basilea els últims tres dies d'agost de 1897. Hi assistiren uns dos-cents representants de comunitats jueves de vint països. Allà s'aprovà la creació de l'Organització Sionista Mundial com a expressió orgànica del moviment –i per tant s'erigia en una mena de govern hebreu internacional– el qual tindria com a objectiu fonamental la “promoció d'assentaments jueus d'agricultors, artesans i comerciants a Eretz Israel”. La progressió dels residents jueus a Palestina demostra que la idea de Herzl fou un gran èxit. Mentre que el 1880 hi vivien aproximadament uns 20.000 hebreus sobre una població total d'uns 270.000 efectius –és a dir, que no arribaven al 4% del total– el 1915 ja eren 87.500 sobre 590.000, quasi el 9%.

De Terra Santa a terra en guerra. El progressiu augment de jueus a Palestina acabà sent vist pels musulmans com una invasió enemiga. Quan el territori –després de la derrota turca a la Primera Guerra Mundial, 1918– quedà sota administració colonial britànica, el problema s'agreuà encara més. Perquè els britànics afavoriren –seguint la doctrina expressada pel Govern a la declaració de Balfour de 1917, que pren nom del ministre d'Afers Estrangers del Regne Unit, Arthur James Balfour– la canalització de jueus cap a la Terra Promesa per Abraham s'intensificà com mai. A finals de la dècada dels anys 30 del segle XX el nombre d'hebreus residents a Palestina no era molt inferior al de musulmans.

Justament aquest decenni, el que va de 1921 a 1930, fou el que marcà l'es-

La franja de Gaza és la zona més castigada per l'enfrontament atàvic entre àrabs i jueus. A la foto, una mesquita bombardejada.

clat de la violència massiva. Fins aleshores s'havien produït atacs aïllats entre una comunitat i una altra des del XIX i durant les dues primeres dècades del XX. Però així com avançaven els anys

20 i s'incrementava la immigració dels hebreus, el quals s'organitzaven talment com un Estat a través de l'Agència Jueva —construïa escoles, hospitals, tenia una milícia armada...—, les topades cada

cop eren més freqüents i greus, amb un nombre creixent de ferits i morts. Un atac el 1928 contra diversos grups jueus a Hebron i Safed tingué com a conseqüència una verdadera batalla entre dos exèrcits que se saldà amb la mort de 133 hebreus i 116 àrabs.

Com a conseqüència de l'esclat de violència oberta, els britànics rectificaren la seva política d'afavorir l'emigració i el suport a un futur Estat hebreu a la zona. I, en efecte, just començada la dècada dels trenta es produí una brusca caiguda del flux d'emigrants cap a Israel. Però els esdeveniments a Alemanya aviat el tornarien a intensificar, i de quina manera, quan Adolf Hitler arribà al poder el 1934. Amb la massiva arribada d'exiliats alemanys, els enfrontaments que havien sovintejat fins aleshores s'agreuaren encara més i l'odi va créixer com mai entre les dues comunitats. La Segona Guerra Mundial apregonà l'abisme. Mentre que els jueus donaven suport majoritàriament als aliats, sobretot a Estats Units i Gran Bretanya, els musulmans es decantaren pels nazis. El muftí de Jerusalem Amin al-Husseini, un fervent admirador del nazisme, es destacà per fer invocacions a través de Ràdio Berlín perquè els "germans" nazis matessin tots els jueus de la terra. Per cert que aquest personatge era oncle de Yasser Arafat, el posterior líder durant dècades de l'Organització d'Alliberament de Palestina.

Després de la guerra, l'ONU aprovà el 1948 la "partició" de Palestina en dos Estats: un de jueu i un de mahometà. Els hebreus proclamaren el seu el 14 de maig. Tanmateix, els musulmans palestins no el reconegueren. Ni tampoc ho feren els Governos de Líbia, Síria, Iraq, Egipte i Jordània, els exèrcits dels quals —amb voluntaris de Líbia, Iemen i Aràbia Saudita— envairen el nou Estat. La guerra durà catorze mesos i se saldà amb la victòria aclaparadora dels hebreus, que des d'aleshores la commemoren com la "de la Independència".

S'inaugurava així un nou període de violència intermitent entre musulmans i jueus que, amb derivacions a d'altres indrets que han implicat països cristians, dura encara ara.

Un mateix pare per a tres religions enfrontades. La terra promesa per Abraham continua essent la del conflicte etern.

Miquel Payeras

CARLES DUARTE I MONTSERRAT
Alba del vespre
Poesia 3i4

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com